GENERALINIO ADVOKATO
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE IŠVADA,
pateikta 2016 m. spalio 5 d.[1]

Byla C-430/15

Secretary of State for Work and Pensions
prieš
L. Tolley (velionė, atstovaujama asmeninio atstovo)

(Supreme Court of the United Kingdom (Aukščiausiasis Teismas, Jungtinė Karalystė) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Darbuotojų migrantų socialinė apsauga — Neįgaliųjų pragyvenimo pašalpa (jos dalis, susijusi su slauga) — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — 1 straipsnio a punktas — Pagal darbo sutartį dirbančio asmens ar savarankiškai dirbančio asmens sąvoka — 4 straipsnio 1 dalies a punktas — Ligos išmoka pinigais — 13 straipsnio 2 dalies f punktas — Taikytina teisė — 22 straipsnio 1 dalies b punktas ir 2 dalis — Galimybė eksportuoti — Išankstinio leidimo nebuvimas“

I – Įžanga

1. Didžiosios Britanijos pilietė P. Tolley dar gyvendama Jungtinėje Karalystėje pradėjo gauti pašalpos „Disability Living Allowance“ (neįgaliųjų pragyvenimo pašalpa; toliau – DLA) dalį, susijusią su slauga. Ši išmoka jai buvo skirta neribotam laikotarpiui. Praėjus penkeriems metams nuo suinteresuotojo asmens gyvenamosios vietos perkėlimo į Ispaniją, Jungtinės Karalystės valdžios institucijos atsisakė toliau suteikti jai teisę gauti šią išmoką, skaičiuojant nuo persikėlimo dienos, nes nebuvo įvykdyta šiuo klausimu nacionalinėje teisėje numatyta gyvenimo šalyje sąlyga. *Supreme Court of the United Kingdom* (Aukščiausiasis Teismas, Jungtinė Karalystė) iš esmės prašo Teisingumo Teismo nustatyti, ar tokia gyvenimo šalyje sąlyga draudžiama pagal Sąjungos teisę.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

II – Teisinis pagrindas

A – *Sąjungos teisė*

2. Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 [2] buvo pakeistas Reglamentu (EB) Nr. 883/2004 [3]; pastarasis įsigaliojo 2010 m. gegužės 1 d. Tačiau, atsižvelgiant į pagrindinės bylos faktines aplinkybes [4], jai vis dar taikomas Reglamentas Nr. 1408/71, iš dalies pakeistas ir išdėstytas nauja redakcija Reglamentu (EB) Nr. 118/97 [5], iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1386/2001 [6] (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71).

3. Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnyje numatyta:

„Šiame Reglamente:

a) pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo atitinkamai reiškia:

   i) bet kurį asmenį, apdraustą privalomu arba neprivalomu nuolatiniu draudimu nuo vieno ar daugiau draudiminių įvykių, kuriuos apima pagal darbo sutartį dirbančių asmenų arba savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemos arba valstybės tarnautojų speciali sistema;

   ii) bet kurį asmenį, apdraustą privalomu draudimu nuo rizikos, kurią apima šiuo reglamentu nustatytos socialinės apsaugos sritys, socialinės apsaugos sistema visiems gyventojams arba visiems dirbantiems gyventojams, jeigu šis asmuo:

      — gali būti pripažintas pagal darbo sutartį dirbančiu asmeniu ar savarankiškai dirbančiu asmeniu pagal šios sistemos administravimo ar finansavimo būdą

      arba,

      — jeigu tokio kriterijaus nėra, jis yra apdraustas nuo kitos I priede apibrėžtos rizikos remiantis pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims [arba savarankiškai dirbantiems asmenims] privalomu arba neprivalomu nuolatiniu draudimu, arba, jeigu valstybėje narėje tokios sistemos nėra, laikantis I priede [nurodyto apibrėžimo];

<…>

o) kompetentinga įstaiga reiškia:

   i) įstaigą, kurioje atitinkamas asmuo yra apdraustas prašymo gauti išmoką pateikimo metu;

   arba

   ii) įstaigą, kurioje atitinkamas asmuo turi ar turėtų teisę į išmokas, jeigu jis ar jo šeimos nariai gyventų valstybės narės teritorijoje, kurioje yra ši įstaiga;

2 — 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, 1971, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35).

3 — 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72).

4 — Pagrindinės bylos ginčas susijęs su L. Tolley teisėmis nuo 2002 m. lapkričio 6 d. (žr. šios išvados 20 punktą). Taigi šiam ginčui taikomas tuo metu galiojusios redakcijos Reglamentas Nr. 1408/71.

5 — 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentas (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3).

6 — 2001 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (OL L 187, 2001, p. 1).

<…>

q) kompetentinga valstybė reiškia valstybę narę, kurios teritorijoje yra įsikūrusi kompetentinga įstaiga;

<…>“

4. Reglamento Nr. 1408/71 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Šis reglamentas taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ar savarankiškai dirbantiems asmenims ar studentams, kuriems yra taikomi ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai ir kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai arba asmenys be pilietybės ar pabėgėliai, gyvenantys kurios nors valstybės narės teritorijoje, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

5. Šio reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

a) ligos ir motinystės išmokas;

b) invalidumo išmokas <…>;

c) senatvės išmokas;

<…>“

6. To paties reglamento 10 straipsnio „Gyvenamosios vietos sąlygos atsisakymas – Privalomo draudimo poveikis įmokų kompensavimui“ 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad „jeigu šiame reglamente nenustatyta kitaip, invalidumo, senatvės ar maitintojo netekimo išmokos pinigais, pensijos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų bei išmokos mirties atveju, įgytos pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomas ir nutraukiamas jų mokėjimas ar išieškomos vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą“.

7. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalį, „laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.“

8. Šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad, laikantis šio reglamento 14–17 straipsnių, „vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai <…>“.

9. Minėto reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkte nustatyta, kad „asmeniui, kuriam nustoja galioję valstybės narės teisės aktai, kol bus pradėti taikyti kitos valstybės narės teisės aktai, pagal vieno iš aukščiau nurodytų papunkčių taisykles arba pagal vieną iš 14–17 straipsniuose nurodytų išimčių ar specialių nuostatų, taikomos valstybės narės, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktų nuostatos“.

10. To paties reglamento 19 straipsnio, kuris yra jo III antraštinės dalies „Specialios nuostatos, susijusios su įvairiomis išmokų rūšimis“ 1 skyriaus 2 skirsnyje „Pagal darbo sutartį dirbantys asmenys arba savarankiškai dirbantys asmenys bei jų šeimos nariai“, 1 dalyje nurodyta:

„Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, gyvenantis valstybės narės, kitos nei kompetentinga valstybė, teritorijoje, įvykdęs kompetentingos valstybės teisės aktais nustatytas sąlygas teisei įgyti gauti išmokas, kur reikia atsižvelgiant į 18 straipsnio nuostatas, toje valstybėje, kurioje jis gyvena, gauna:

<…>

b) išmokas pinigais, kurias moka kompetentinga įstaiga pagal jos administruojamus teisės aktus. <…>“

11. Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio, esančio tame pačiame skirsnyje, 1 dalis suformuluota taip:

„Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, įvykdęs kompetentingos valstybės teisės aktais nustatytas sąlygas teisei į išmoką, prireikus atsižvelgiant į 18 straipsnio nuostatas, ir:

<…>

b) kuris, įgijęs teisę gauti kompetentingos įstaigos mokamas išmokas, gavo tos įstaigos leidimą sugrįžti į valstybės narės, kurioje jis gyvena, teritoriją arba persikelti gyventi į kitos valstybės narės teritoriją,

<…>

gauna:

<…>

ii) išmokas pinigais, kurias moka kompetentinga įstaiga pagal jos administruojamų teisės aktų nuostatas. <…>“

12. Atsižvelgiant į šio reglamento I priedo („Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas“) I punkto antraštę „Jungtinė Karalystė“, „bet kuris „dirbantis pagal darbo sutartį [(*employed earner*)] ir gaunantis pajamas asmuo“ arba „savarankiškai dirbantis [(*self-employed*)] ir gaunantis pajamas asmuo“, kaip apibrėžta [D]idžiosios [B]ritanijos ar [Š]iaurės [A]irijos teisės aktuose, atitinkamai laikomas asmeniu, dirbančiu pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančiu asmeniu, kaip apibrėžta reglamento 1 straipsnio a punkto ii papunktyje. Bet kuris asmuo, už kurį mokamos įmokos, kaip už asmenį, dirbantį pagal darbo sutartį [(*employed person*)] arba savarankiškai dirbantį asmenį [(*self-employed person*)] pagal [G]ibraltaro teisės aktus, atitinkamai laikomas asmeniu, dirbančiu pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančiu asmeniu, kaip apibrėžta reglamento 1 straipsnio a punkto ii papunktyje.“

13. Minėto reglamento VI priedo („Specialios tam tikrų valstybių narių teisės aktų taikymo procedūros“) antraštės „Jungtinė Karalystė“ 19 punkte nustatyta:

„Remiantis su atskiromis valstybėmis narėmis pasirašytomis konvencijomis, taikant šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkto ir įgyvendinimo reglamento 10b straipsnio nuostatas, Jungtinės Karalystės teisės aktai nebetaikomi pagal darbo sutartį dirbančiam arba savarankiškai dirbančiam asmeniui vėliausiai vienos iš trijų dienų pabaigoje:

a) dienos, kai jis persikelia gyventi į kitą valstybę narę, nurodytą 13 straipsnio 2 dalies f punkte;

<…>

c) paskutinę dieną bet kurio laikotarpio, kuriuo jis gavo Jungtinės Karalystės ligos ar motinystės išmoką (įskaitant išmokas natūra, kurių atžvilgiu Jungtinė Karalystė yra kompetentinga valstybė) arba bedarbio išmoką, kuri buvo pradėta mokėti:

   i) iki jam persikeliant gyventi į kitą valstybę narę arba jeigu vėliau <…>“

14. To paties reglamento VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“ 20 punkte nustatyta:

„Tai, kad asmeniui buvo pradėti taikyti kitos valstybės narės teisės aktai, numatyti šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkte, įgyvendinimo reglamento 10b straipsnyje ir 19 [punkte] netrukdo:

a) taikyti jam Jungtinės Karalystės kaip kompetentingos valstybės nuostatas, susijusias su pagal darbo sutartį dirbančiais arba savarankiškai dirbančiais asmenimis, nurodytais šio reglamento III dalies 1 skyriuje ir 2 skyriaus 1 skirsnyje arba 40 straipsnio 2 dalyje, jeigu jis ir toliau laikomas pagal darbo sutartį dirbančiu arba savarankiškai dirbančiu asmeniu ir, turėdamas šį statusą, paskutinį kartą buvo apdraustas pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus;

<…>“

B – *Jungtinės Karalystės teisė*

15. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad DLA yra neįmokinio pobūdžio išmoka, kurią sudaro dalis, susijusi su slauga, ir dalis, susijusi su judumu. Šios išmokos skyrimas nėra susietas su išteklių kriterijumi ir ja nesiekiama kompensuoti galimo jos gavėjų pajamų neturėjimo. Ji skiriama papildomoms išlaidoms padengti, kai asmeniui reikalinga tam tikro pobūdžio slauga arba kai jis negali ar beveik negali vaikščioti.

16. Pagal *Social Security Contributions and Benefits Act 1992* (1992 m. Socialinio draudimo įmokų ir išmokų įstatymas) 71 straipsnio 6 dalį „asmuo turi teisę gauti [DLA] tik tuo atveju, jeigu jis atitinka numatytas gyvenimo ir buvimo Didžiojoje Britanijoje sąlygas“. Šios sąlygos, be kita ko, patikslintos *Social Security (Disability Living Allowance) Regulations 1991* (1991 m. Socialinės apsaugos (neįgaliųjų pragyvenimo pašalpų) nuostatos) 2 straipsnio 1 dalies a punkte.

III – Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

17. Didžiosios Britanijos pilietė L. Tolley gimė 1952 m. balandžio 17 d. ir nuo 1967 iki 1984 m. Jungtinėje Karalystėje mokėjo socialinės apsaugos įmokas. Vėliau jos įmokos buvo įskaitytos iki 1993–1994 m. Jeigu ji būtų tenkinusi įmokų mokėjimo sąlygas būdama teisės aktų nustatyto pensinio amžiaus, pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus ji būtų galėjusi pretenduoti į senatvės pensiją. Tačiau 2011 m. gegužės 10 d. ji mirė dar nebūdama šio amžiaus.

18. Nuo 1993 m. liepos 26 d. jai neterminuotai skirta sudedamoji DLA dalis, susijusi su slauga, nes ji negalėjo pasigaminti maisto.

19. 2002 m. lapkričio 5 d. L. Tolley su sutuoktiniu persikėlė gyventi į Ispaniją. Ten ji nevykdė jokios profesinės veiklos.

20. 2007 m. *Secretary of State for Work and Pension* (Darbo ir pensijų ministras, Jungtinė Karalystė; toliau – ministras) nusprendė, kad nuo 2002 m. lapkričio 6 d. ji daugiau nebeturi teisės į šią išmoką, nes neatitinka šiuo tikslu Jungtinės Karalystės teisės aktuose numatytos gyvenimo šalyje sąlygos.

21. L. Tolley pareiškė ieškinį dėl tokio sprendimo *First-tier Tribunal* (pirmosios instancijos teismas, Jungtinė Karalystė). Šis teismas ieškinį patenkino ir konstatavo, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnį ji turėjo teisę toliau gauti minėtą išmoką, kai perkėlė savo gyvenamąją vietą į Ispaniją.

22. Ministras apskundė šį sprendimą *Upper Tribunal* (Aukštesnysis teismas, Jungtinė Karalystė). Šis teismas pirmiausia laikėsi nuomonės, jog dėl to, kad L. Tolley buvo apdrausta nuo senatvės rizikos dėl jos anksčiau mokėtų įmokų, ji buvo „pagal darbo sutartį dirbantis asmuo“, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 1 straipsnio a punktą. Tada minėtas teismas patvirtino L. Tolley teisę gauti DLA dalį, susijusią su slauga. Tačiau jis šią išvadą grindė ne Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsniu, o šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktu, kvalifikavęs šią išmoką kaip ligos išmoką.

23. *Court of Appeal (England & Wales)* (Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), Jungtinė Karalystė), laikydamasis nuomonės, kad jam privalomas precedentas, suformuluotas jo sprendimu byloje *The Commissioners for her Majesty's Revenue and Customs v Ruas*[7], atmetė ministro apeliacinį skundą dėl *Upper Tribunal* (Aukštesnysis teismas) sprendimo. Tada ministras kreipėsi į *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas).

24. Šiomis aplinkybėmis *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Jungtinės Karalystės [DLA] su slauga susijusi dalis tinkamai priskiriama prie invalidumo išmokų, o ne prie ligos išmokų pinigais, kaip jos suprantamos pagal Reglamentą Nr. 1408/71?

2. a) Ar asmeniui, kuris netenka teisės į Jungtinės Karalystės mokamą [DLA] pagal Jungtinės Karalystės nacionalinę teisę, nes persikelia gyventi į kitą valstybę narę, ir kuris prieš persikeldamas nutraukia visą profesinę veiklą, tačiau pagal Jungtinės Karalystės socialinės apsaugos sistemą lieka apdraustas nuo senatvės rizikos, nustoja galioję Jungtinės Karalystės teisės aktai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą?

b) Ar tokiam asmeniui bet kuriuo atveju ir toliau taikomi Jungtinės Karalystės teisės aktai, atsižvelgiant į [Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“] 19 punkto c papunktį?

c) Jeigu tokiam asmeniui nustoja galioję Jungtinės Karalystės teisės aktai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą, ar Jungtinė Karalystė pagal [šio reglamento VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“] 20 punktą privalo jam taikyti šio reglamento III dalies 1 skyriaus nuostatas, ar jai tik leidžiama tai daryti?

3. a) Ar [Sprendime *Dodl ir Oberhollenzer*, C-543/03, EU:C:2005:364] pateikta plati pagal darbo sutartį dirbančio asmens sąvoka taikoma kalbant apie Reglamento Nr. 1408/71 19–22 straipsnius, kai prieš išvykdamas gyventi į kitą valstybę narę asmuo nutraukia visą profesinę veiklą, nepaisant to, kad šio reglamento III dalies 1 skyriuje išdėstytos skirtingos nuostatos dėl pagal darbo sutartį dirbančių ir savarankiškai dirbančių asmenų ir dėl bedarbių?

7 — [2010] EWCA Civ 291.

b) Jeigu ji taikoma, ar toks asmuo turi teisę eksportuoti išmoką pagal Reglamento Nr. 1408/71 19 arba 22 straipsnį? Ar [šio reglamento] 22 straipsnio 1 dalies b punktu užtikrinama, kad nacionaliniuose teisės aktuose nustatytu gyvenamosios vietos reikalavimu, taikomu, kai gyvenamoji vieta perkeliama į kitą valstybę narę, nebūtų panaikinta pareiškėjo teisė į DLA su slauga susijusią dalį?“

25. Rašytines pastabas pateikė L. Tolley, Jungtinės Karalystės, Norvegijos vyriausybės ir Europos Komisija. Joms visoms, išskyrus Norvegijos vyriausybę, taip pat buvo atstovaujama 2016 m. birželio 8 d. posėdyje.

IV – Analizė

A – *Pirminiai argumentai*

26. Pagrindinėje byloje siekiama nustatyti, ar, persikėlusi gyventi į Ispaniją, L. Tolley turėjo teisę į tai, kad Jungtinės Karalystės institucija toliau mokėtų jai su slauga susijusią DLA dalį, kurią ji gavo prieš persikeldama gyventi į Ispaniją.

27. Pirmiausia *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) kelia klausimą, ar šią išmoką galima laikyti neįgalumo pašalpa, nors Teisingumo Teismas anksčiau ją yra laikęs ligos išmoka [8]. Jeigu taip būtų, L. Tolley būtų turėjusi teisę eksportuoti šią išmoką pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnį, kuriuo draudžiama nustatyti gyvenimo šalyje sąlygą, skiriant jame išvardytas išmokas. Tarp jų yra ir neįgalumo pašalpos, tačiau ne ligos išmokos.

28. Antra, minėtas teismas siekia išsiaiškinti, ar, net darant prielaidą, kad su slauga susijusi DLA dalis yra ligos išmoka, L. Tolley vis vien galėjo eksportuoti šią išmoką po to, kai persikėlė gyventi į Ispaniją, pagal šio reglamento 19 straipsnio 1 dalį ir (arba) 22 straipsnio 1 dalies b punktą. Šiuo požiūriu minėtas teismas pirmiausia prašo kai ką paaiškinti, kiek tai susiję su teisės aktų, taikytinų suinteresuotajam asmeniui, kai jis perkelia gyvenamąją vietą, nustatymu pagal minėto reglamento 13 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas kolizines normas.

29. Manau, kad prieš nagrinėjant šiuos klausimus reikia patikrinti, ar L. Tolley patenka į šio reglamento taikymo asmenų atžvilgiu sritį, nes per posėdį Jungtinės Karalystės vyriausybė nesutiko su tuo, kad ji turi „pagal darbo sutartį dirbančio asmens arba savarankiškai dirbančio asmens“ (toliau – darbuotojas) statusą, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 1 straipsnio a punktą.

B – *Reglamento Nr. 1408/71 taikymo asmenų atžvilgiu sritis*

30. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 2 straipsnio 1 dalį šis reglamentas taikomas „pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ar savarankiškai dirbantiems asmenims <…> kuriems yra taikomi ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai“.

31. Neginčijama, kad L. Tolley buvo taikomi Jungtinės Karalystės teisės aktai [9], nes ji dalyvavo šios valstybės narės socialinės apsaugos sistemoje ir anksčiau į ją mokėjo įmokas [10].

8 — 2007 m. spalio 18 d. Sprendimas *Komisija / Parlamentas ir Taryba* (C-299/05, EU:C:2007:608, 68 punktas).

9 — Pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio j punktą sąvoka „teisės aktai“ šiame reglamente reiškia kiekvienos atskiros valstybės narės įstatymus, kitus teisės aktus ir kitas nuostatas bei kitas įgyvendinimo priemones, susijusias su socialinės apsaugos sritimis ir sistemomis arba su specialiomis, nesusijusiomis su įmokų mokėjimu, išmokomis.

10 — Dalyvavimo socialinės apsaugos sistemoje sąlygos reglamentuojamos nacionalinės teisės (žr., be kita ko, 1979 m. liepos 12 d. Sprendimą *Brunori* (266/78, EU:C:1979:200, 5 ir 6 punktai), 2005 m. liepos 7 d. Sprendimą *van Pommeren-Bourgondiën* (C-227/03, EU:C:2005:431, 33 punktas) ir 2015 m. kovo 19 d. Sprendimą *Kik* (C-266/13, EU:C:2015:188, 51 punktas)).

32. Tačiau Jungtinės Karalystės vyriausybė tvirtina, kad L. Tolley neturi darbuotojo statuso, kaip jis apibrėžtas šio reglamento 1 straipsnio a punkte. Pirma, jai netaikomas šios nuostatos i punktas, nes tuo metu, kai L. Tolley persikėlė gyventi į Ispaniją, ji nebuvo draudžiama pagal darbuotojams taikomą socialinės apsaugos sistemą. Antra, jai nebuvo taikomas ir šios nuostatos ii punktas, nes šio reglamento I priedo I punkto antraštėje „Jungtinė Karalystė“ jo taikymo sritis apribota asmenimis, užsiimančiais atlygintina veikla.

33. Šiuo klausimu pažymiu, jog iš Sprendimo *Martínez Sala*[11] ir vėlesnės teismo praktikos matyti, kad asmuo yra darbuotojas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio a punktą, jei yra „apdraustas privalomuoju arba neprivalomuoju draudimu bent nuo vienos rizikos, kurią apima bendroji ar specialioji socialinės apsaugos sistema, numatyta [šio] reglamento 1 straipsnio a punkte, neatsižvelgiant į darbo santykių egzistavimą“.

34. Taigi asmuo gali turėti šį statusą, net jeigu nevykdo jokios profesinės veiklos, o išmoka, kurią jis siekia gauti, nėra susijusi nei su ankstesniu darbu, nei su rizika, nuo kurios jis yra apdraustas[12].

35. Pagrindinėje byloje ir *Upper Tribunal* (Aukštesnysis teismas), ir *Court of Appeal (England & Wales)* (Apeliacinis teismas, Anglija ir Velsas) laikėsi nuomonės, kad L. Tolley turėjo darbuotojo statusą, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 1408/71, nes pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus ji buvo apdrausta nuo vienos iš šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikų, t. y. senatvės rizikos, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos c punktą.

36. Tiksliau konstatuoju, jog minėti teismai laikėsi nuomonės, kad L. Tolley buvo taikoma minėto reglamento 1 straipsnio a punkto ii papunkčio pirma įtrauka, nes ji buvo draudžiama pagal socialinės apsaugos sistemą, taikomą visiems gyventojams, ir kad šios sistemos valdymo ir finansavimo būdai leido ją identifikuoti kaip pagal darbo sutartį dirbančią darbuotoją[13].

37. Taigi, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) neketina ginčyti šios išvados.

38. Todėl L. Tolley reikia laikyti darbuotoja, neatsižvelgiant į tai, kad ji dar nebuvo teisių į senatvės pensiją turėtoja.

39. Iš tiesų Teisingumo Teismas Sprendime *Dumont de Chassart*[14] konstatavo, kad net ir tokiu atveju asmuo turi darbuotojo statusą, jeigu jis būtų turėjęs teisę į pensiją, jei būtų išgyvenęs iki pensinio amžiaus. Apskritai iš teismų praktikos matyti, kad darbuotojo statusas, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 1408/71, nepriklauso nuo to, ar įvyksta draudžiamasis įvykis, nuo kurio darbuotojas yra apdraustas[15].

11 — 1998 m. gegužės 12 d. Sprendimas (C-85/96, EU:C:1998:217, 36 punktas). Taip pat žr., be kita ko, 2005 m. birželio 7 d. Sprendimą *Dodl ir Oberhollenzer* (C-543/03, EU:C:2005:364, 30 punktas) ir 2011 m. kovo 10 d. Sprendimą *Borger* (C-516/09, EU:C:2011:136, 28 punktas).

12 — Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas Sprendime *Dodl ir Oberhollenzer* (2005 m. birželio 7 d. sprendimas (C-543/03, EU:C:2005:364, 32–34 punktai)) konstatavo, kad asmenys, prašantys mokėti Austrijos mokamą šeimos išmoką, turi darbuotojo statusą, jeigu nacionalinis teismas patvirtina jų dalyvavimą Austrijos sveikatos draudimo sistemoje.

13 — Žr. *Secretary of State for Work and Pensions v LT (DLA)* [2012] UKUT 282 (AAC) ir *Tolley v The Secretary of State for Work and Pensions* [2013] EWCA Civ 1471.

14 — 2013 m. vasario 21 d. Sprendimas (C-619/11, EU:C:2013:92, 27–29 punktai). Kaip nurodyta sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, L. Tolley būtų galėjusi pretenduoti į senatvės pensiją tik tuo atveju, jeigu būtų įvykdžiusi įmokų mokėjimo sąlygas būdama teisės aktuose nustatyto senatvės pensijos amžiaus. Taigi, kaip nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, tokios pensijos gavimas būtų tik būsimas ir hipotetinis, net jei L. Tolley neturėtų apdraustojo nuo senatvės rizikos statuso. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ji buvo apdrausta nuo šios rizikos. Kadangi klausimas, ar asmuo yra apdraustas pagal socialinės apsaugos sistemą, reglamentuojamas pagal atitinkamos valstybės narės teisę (žr. šios išvados 11 išnašą), šio vertinimo nereikia kvestionuoti.

15 — 2011 m. kovo 10 d. Sprendimas *Borger* (C-516/09, EU:C:2011:136, 30 punktas).

40. Šios išvados nepaneigia šio reglamento I priedo I punkto antraštė „Jungtinė Karalystė“. Šiuo klausimu pakanka pažymėti, jog šis priedas turi reikšmę tik taikant minėto reglamento 1 straipsnio a punkto ii papunkčio antrą įtrauką. Tačiau, kaip nurodo pagrindinėje byloje sprendimus priėmę teismai, L. Tolley situacijai taikoma šio papunkčio pirma įtrauka.

41. Todėl mano analizė bus grindžiama prielaida, kad suinteresuotasis asmuo patenka į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo sritį asmenų atžvilgiu.

C – *DLA dalies, susijusios su slauga, kvalifikavimas (pirmasis klausimas)*

42. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar DLA dalies, susijusios su slauga, kvalifikavimą kaip ligos išmokos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalies a punktą, kaip matyti iš Sprendimo *Komisija / Parlamentas ir Taryba* [16], reikia kvestionuoti remiantis tuo, kad ja siekiama ilgalaikio ir nuolatinio rizikos draudimo.

1. Dėl priimtinumo

43. Pirmiausia Jungtinės Karalystės vyriausybė teigia, kad atsakymas į šį klausimą matyti iš jau minėto sprendimo. Taigi Sąjungos teisės nuostatos, kurias prašoma išaiškinti, yra *acte éclairé*, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Cilfit ir kt.* [17]. Todėl pirmasis klausimas yra nepriimtinas.

44. Manau, šiais argumentais painiojama teismams, kurių sprendimų negalima apskųsti, tenkanti pareiga pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą, jeigu juose keliamas Sąjungos teisės klausimas, ir šio klausimo priimtinumas. Iš tiesų pagal *acte éclairé* teoriją, įtvirtintą Sprendime *Cilfit ir kt.*, numatyta tik minėtos pareigos išimtis [18]. Tačiau ji neturi įtakos prejudicinio klausimo priimtinumui [19].

45. Tačiau net jeigu ir esama Teisingumo Teismo praktikos, kuria išsprendžiamas nagrinėjamas teisės klausimas, nacionaliniai teismai išsaugo visišką laisvę kreiptis į Teisingumo Teismą [20]. Tai, kad prašomas išaiškinti nuostatas Teisingumo Teismas jau išaiškino, nesudaro jam kliūčių iš naujo priimti sprendimo [21]. Taigi nacionaliniai teismai nepraranda galimybės prejudiciniu sprendimu prašyti Teisingumo Teismo pakeisti savo praktiką.

2. Dėl esmės

46. Pagal Teisingumo Teismo praktiką įvairių socialinės apsaugos išmokų kategorijų atskyrimas grindžiamas rizikos, kurią siekiama apimti kiekviena iš šių išmokų, pobūdžiu [22].

16 — 2007 m. spalio 18 d. sprendimas (C-299/05, EU:C:2007:608, 68 punktas).

17 — 1982 m. spalio 6 d. sprendimas (283/81, EU:C:1982:335, 21 punktas).

18 — Žr., be kita ko, 1982 m. spalio 6 d. Sprendimą *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335, 21 punktas) ir 2015 m. spalio 1 d. Sprendimą *Doc Generici* (C-452/14, EU:C:2015:644, 43 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

19 — 1963 m. kovo 27 d. Sprendime *Da Costa ir kt.* (28/62–30/62, EU:C:1963:6), kurį nurodė Jungtinės Karalystės vyriausybė, Teisingumo Teismas, konstatavęs, kad ankstesniame savo sprendime jau nagrinėjo jam pateiktam prejudiciniam klausimui identišką klausimą, nenusprendė, kad jis nepriimtinas, bet nurodė nacionaliniam teismui šį sprendimą.

20 — Žr. 1982 m. spalio 6 d. Sprendimą *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335, 15 punktas) ir 2014 m. liepos 17 d. Sprendimą *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 32 punktas).

21 — 2014 m. liepos 17 d. Sprendimas *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 32 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

22 — Šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimą *De Cuyper* (C-406/04, EU:C:2006:491, 27 punktas).

47. Sprendime *Komisija / Parlamentas ir Taryba*[23] Teisingumo Teismas DLA dalį, susijusią su slauga, laikė ligos išmoka, iš esmės motyvuodamas tuo, kad jos tikslas buvo padėti neįgaliam asmeniui kuo labiau įveikti savo negalią kasdieniame gyvenime. Neginčijama, kad šia išmoka pagrindinės bylos faktinių aplinkybių laikotarpiu buvo siekiama to paties tikslo.

48. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės kvestionuoja tokį kvalifikavimą remdamasis tuo, kad šiai išmokai būdingos analogiškos savybės kaip ir Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnyje išvardytoms išmokoms, nes jos mokamos kaip ilgalaikės išmokos arba vienkartinės išmokos, susijusios su ilgą laiką trunkančiomis sąlygomis.

49. L. Tolley atstovas, pabrėždamas, kad pagrindinėje byloje neginčijo DLA sudedamosios dalies, susijusios su slauga, kvalifikavimo kaip ligos išmokos, taip pat remiasi tam tikrais argumentais, kuriais palaikomas jos kvalifikavimas kaip neįgalumo pašalpos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punktą. Visų pirma šį požiūrį patvirtina Sprendimas *Stewart*[24], kuriame Teisingumo Teismas pabrėžė laikiną ligos išmokų pobūdį. L. Tolley atstovas taip pat pažymi, kad byla, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Komisija / Parlamentas ir Taryba*[25], buvo susijusi su socialinės apsaugos išmokų ir specialiųjų neįmokinio pobūdžio išmokų atribojimu. Taigi Teisingumo Teismo nebuvo prašoma atriboti ligos išmokų ir neįgalumo išmokų.

50. Manau, šie argumentai nesuteikia Teisingumo Teismui pagrindo nukrypti nuo tame sprendime pateikto DLA dalies, susijusios su slauga, kvalifikavimo.

51. Pirma, žinoma, iš Sprendimo *Stewart*[26] matyti, kad apskritai ligos išmokos apima riziką, susijusią su patologine būsena, dėl kurios turi būti laikinai sustabdyta asmens veikla, o neįgalumo pašalpos apima negalios, kuri gali tęstis nuolat arba ilgai, riziką.

52. Tačiau dėl tokios išvados laikotarpis, kurį siekiama apimti nagrinėjama išmoka, netampa lemiamu jos kvalifikavimo kriterijumi. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas Sprendime *Komisija / Parlamentas ir Taryba*[27] paneigė šio kriterijaus reikšmingumą, nes neįgalumo pašalpos, kurią jis pripažino ligos išmoka, apimamas negalios laikotarpis negalėjo pakeisti šios išmokos tikslo.

53. Be to, Sprendime *da Silva Martins*[28] Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, „priešingai nei ligos išmokų siaurąja prasme atveju, išmokos slaugos rizikai padengti – jos paprastai būna ilgalaikės – iš principo nėra trumpalaikiai mokėjimai“. Vis dėlto jis konstatavo, kad nors šios išmokos gali turėti tam tikrų ypatybių, būdingų neįgalumo pašalpoms ar senatvės išmokoms, ilgalaikis slaugos išmokos pobūdis nepaneigia jos priskyrimo ligos išmokai[29].

23 — 2007 m. spalio 18 d. sprendimas (C-299/05, EU:C:2007:608, 66–68 punktai).

24 — 2011 m. liepos 21 d. sprendimas (C-503/09, EU:C:2011:500, 37 punktas).

25 — 2007 m. spalio 18 d. sprendimas (C-299/05, EU:C:2007:608).

26 — 2011 m. liepos 21 d. sprendimas (C-503/09, EU:C:2011:500, 37 ir 38 punktai).

27 — 2007 m. spalio 18 d. sprendimas (C-299/05, EU:C:2007:608, 63 punktas). Šis vertinimas buvo susijęs su Švedijos neįgalumo išmoka, dėl kurios taip pat buvo pareikštas ieškinys dėl panaikinimo, dėl kurio buvo priimtas šis sprendimas.

28 — 2011 m. birželio 30 d. sprendimas (C-388/09, EU:C:2011:439, 48 punktas).

29 — 2011 m. birželio 30 d. Sprendimas *da Silva Martins* (C-388/09, EU:C:2011:439, 48 punktas).

54. Antra, nors Sprendime *Komisija / Parlamentas ir Taryba* Teisingumo Teismas aiškiai nenagrinėjo skirtumo tarp ligos išmokų ir neįgalumo pašalpos [30], šiuo klausimu jis pareiškė savo poziciją Sprendime *Molenaar* [31]. Jame Teisingumo Teismas ligos išmoka laikė ilgalaikę slaugos išmoką, be kita ko, motyvuodamas tuo, kad ji buvo skirta apskritai slaugomų asmenų gyvenimo lygiui pagerinti, kompensuojant papildomas išlaidas, patiriamas dėl to, kad šie asmenys yra slaugomi [32]. Tuo remdamasis, Teisingumo Teismas panašias išmokas laikė ligos išmoka, be kita ko, sprendimuose *Jauch* [33] ir *Hosse* [34]. DLA dalimi, susijusia su slauga, taip pat siekiama šio tikslo.

55. Be to, kadangi Reglamento Nr. 1408/71 nuostatose konkrečiai nereglamentuotos išmokos, susijusios su slaugos rizika, manau, kad Teisingumo Teismo sprendimas laikyti šias išmokas ligos išmokomis, nors jos ir mokamos ilgą laiką, turi tam tikrų pranašumų teisinio saugumo ir skaidrumo požiūriu.

56. Šiuo klausimu pažymiu, kad valstybių narių nacionalinės teisės aktuose numatytos pačios įvairiausios slaugos išmokos – vienoms būdingos tokios pat savybės kaip ir neįgalumo pašalpoms, o kitos yra panašesnės į senatvės išmokas ar šeimos išmokas. Taigi kiekvieną kartą susiejant kiekvieną slaugos išmoką su konkrečia socialinės apsaugos šaka slaugos išmokas gali būti sunkiau kvalifikuoti, dar blogiau – rezultatas gali tapti neprognozuojamas, o taip būtų pakenkta teisiniam saugumui [35].

57. Todėl manau, kad DLA dalis, susijusi su slauga, yra ligos išmoka. Todėl ji nepatenka į Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio taikymo sritį ir negali būti eksportuojama remiantis šiuo straipsniu.

D – *Taikytinos teisės nustatymas (antrasis klausimas)*

1. Įvadinės pastabos

58. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, kurie nacionalinės teisės aktai buvo taikomi L. Tolley pagrindinės bylos faktinių aplinkybių laikotarpiu pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalyje nustatytas kolizines normas. Tiksliau šis teismas klausia, ar, suinteresuotajam asmeniui, kai jis persikėlė gyventi į Ispaniją, nustojo galioti Jungtinės Karalystės teisės aktai, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą, ir imti taikyti Ispanijos teisės aktai.

59. Manau, pirmiausia reikėtų išsiaiškinti Teisingumo Teismo atsakymo į šį klausimą poveikį.

30 — 2007 m. spalio 18 d. sprendimas (C-299/05, EU:C:2007:608).

31 — 1998 m. kovo 5 d. sprendimas (C-160/96, EU:C:1998:84).

32 — 1998 m. kovo 5 d. Sprendimas *Molenaar* (C-160/96, EU:C:1998:84, 22–25 punktai). Taip pat žr. 2004 m. liepos 8 d. Sprendimą *Gaumain-Cerri ir Barth* (C-502/01 ir C-31/02, EU:C:2004:413, 19 ir 20 punktai).

33 — 2001 m. kovo 8 d. sprendimas (C-215/99, EU:C:2001:139, 28 punktas).

34 — 2006 m. vasario 21 d. sprendimas (C-286/03, EU:C:2006:125, 48 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. 2007 m. spalio 18 d. Sprendimą *Komisija / Parlamentas ir Taryba* (C-299/05, EU:C:2007:608, 61 punktas) ir 2011 m. birželio 30 d. Sprendimą *da Silva Martins* (C-388/09, EU:C:2011:439, 43–48 punktai).

35 — Šiuo klausimu žr. Y. Jorens ir kt. „Coordination of Long-term Care Benefits – current situation and future prospects“, Think Tank Report 2011, *Training and Reporting on European Social Security*, pateikiama adresu http://www.tress-network.org/EUROPEAN%20RESOURCES/EUROPEANREPORT/trESSIII_ThinkTankReport-LTC_20111026FINAL_amendmentsEC-FINAL.pdf, p. 41 ir 42.

60. Pirma, jeigu Jungtinės Karalystės teisės aktai būtų ir toliau taikomi L. Tolley, nebūtų taikoma minėto reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkte įtvirtinta kolizinė norma. Tada reikėtų manyti, kad suinteresuotajam asmeniui šie teisės aktai ir toliau taikomi pagal to paties reglamento 13 straipsnio 2 dalies a–e punktus [36]. Todėl Jungtinė Karalystė neginčijamai būtų „kompetentinga valstybė“, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą. Dėl to ji turėtų ir toliau mokėti L Tolley DLA dalį, susijusią su slauga, jai perkėlus savo gyvenamąją vietą į Ispaniją (jeigu tik šiuo tikslu ji būtų gavusi leidimą – prie šio klausimo dar sugrįšiu).

61. Antra, jeigu Jungtinės Karalystės teisės aktai nustotų galioti L. Tolley, jai pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą būtų taikoma Ispanijos socialinės apsaugos sistema. Be to, reikėtų nustatyti, ar dėl to Jungtinė Karalystė nebėra „kompetentinga valstybė“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą, todėl pareiškėja nebegalėtų juo remtis, o gal ši nuostata vis dėlto gali būti taikoma, jeigu Jungtinė Karalystė tebėra „kompetentinga valstybė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nes jos teisės aktai buvo taikytini tuo metu, kai buvo prašoma skirti išmoką, kurią prašoma eksportuoti.

62. Be to, nei sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nei Teisingumo Teismui pateiktose pastabose nenurodyta, ar laikotarpiu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, Ispanijos teisėje buvo numatytos išmokos, siejamos su DLA dalies, susijusios su slauga, apimama rizika [37].

2. Dėl sąvokos „teisės aktai“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą

63. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar „teisės aktai“, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą, reiškia visus socialinės apsaugos srities teisės aktus, ar tik tuos, kurie susiję su išmoka, kurią siekiama gauti. Visų pirma jam kyla klausimas, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis galimos teisės ateityje gauti senatvės pensiją iš Jungtinės Karalystės institucijos išsaugojimas neleidžia daryti išvados, kad šios valstybės narės teisės aktai nustojo galioti L. Tolley, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

64. Šiuo klausimu, manau, reikėtų atskirti taikytinų teisės aktų nustatymo ir įgytų teisių išlaikymo klausimus [38].

65. Valstybės narės (kuri vadinama kompetentinga valstybe arba valstybe, kurios draudimo sistemai priklausoma) teisės aktų nustatymas kaip taikytinų teisės aktų reiškia, kad konkrečiam darbuotojui taikoma šios valstybės narės socialinės apsaugos sistema. Atitinkamais atvejais šis darbuotojas mokės socialines įmokas į šią sistemą ir (arba) gaus išmokas iš jos, įvykus vienam iš šioje sistemoje numatytų draudžiamųjų įvykių. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą taikytinos teisės vienovės principą kiekvienam darbuotojui taikomi vienos ir tik vienos šalies [39] socialinės apsaugos

36 — Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepatikslinta, kuo remdamasi L. Tolley anksčiau mokėjo socialinės apsaugos įmokas.

37 — Kiek žinau, Ispanijos teisėje slaugos išmokos mechanizmas pradėtas laipsniškai įgyvendinti tik nuo 2007 m. sausio 1 d., priėmus 2006 m. gruodžio 14 d. Įstatymą Nr. 39/2006 dėl asmens autonomijos skatinimo ir pagalbos priklausomiems asmenims (BOE, Nr. 299, 2006 m. gruodžio 15 d., p. 44142). Tačiau šis vertinimas galiausiai priskirtinas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kompetencijai.

38 — Šiuo klausimu žr. 1986 m. birželio 12 d. Sprendimą *Ten Holder* (302/84, EU:C:1986:242, 22 punktas) ir 1986 m. liepos 10 d. Sprendimą *Luijten* (60/85, EU:C:1986:307, 15 punktas).

39 — Tačiau kiekviena valstybė narė turi teisę tam tikromis sąlygomis skirti socialinės apsaugos išmokas kitos valstybės narės socialinės apsaugos sistemoje dalyvaujantiems darbuotojams (žr., be kita ko, 2008 m. gegužės 20 d. Sprendimą *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290, 31 punktas), 2012 m. birželio 12 d. Sprendimą *Hudzinski ir Wawrzyniak* (C-611/10 ir C-612/10, EU:C:2012:339, 68 punktas) ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *B.* (C-394/13, EU:C:2014:2199, 28 punktas)). Be to, pagal taikytinų teisės aktų vienovės principą darbuotojui, privalomai dalyvaujančiam savo gyvenamosios vietos valstybės narės socialinės apsaugos sistemoje, nedraudžiama toliau savanoriškai dalyvauti savo paskutinės darbo vietos socialinės apsaugos sistemoje tose srityse, kuriose jis jau nebedalyvauja privalomai (2005 m. liepos 7 d. Sprendimas *van Pommeren-Bourgondiën* (C-227/03, EU:C:2005:431, 36–38 punktai).

srities teisės aktai. Šiuo požiūriu šio reglamento 13 straipsnio 2 dalimi siekiama neleisti, kad vienu metu būtų taikomi kelių valstybių nacionalinės teisės aktai ir dėl to kiltų su tuo susijusių sunkumų, ir, antra, neleisti, kad darbuotojas netektų apsaugos socialinės apsaugos srityje, nes nebūtų jam taikytinų teisės aktų [40].

66. Įgytų teisių išlaikymas iš esmės siejamas su socialinės apsaugos išmokos gavimo išlaikymu, darbuotojui persikėlus gyventi į kitą valstybę narę nei ta, pagal kurios teisės aktus jis įgijo (arba ketina įgyti) teisę į tokią išmoką [41].

67. Taigi nemažai Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų siekiama užtikrinti, kad įgytos ar įgyjamos teisės būtų išlaikytos net ir tuo atveju, kai darbuotojas persikelia gyventi kitur ir pasikeičia jam taikytini teisės aktai. Visų pirma šio reglamento 10 straipsnyje numatyta teisė toliau gauti, be kita ko, neįgalumo ir senatvės išmokas pinigais. Kalbant apie ligos išmokas, atrodo, kad ši teisė įtvirtinta ir minėto reglamento 19 straipsnyje bei 22 straipsnio 1 dalies b punkte [42].

68. Taigi darbuotojas gali dalyvauti valstybės narės socialinės apsaugos sistemoje ir kartu iš kitos valstybės narės, kurios sistemoje jis nedalyvauja, gauti nustatytą išmoką, grindžiamą teisėmis, kurias jis anksčiau įgijo šioje valstybėje narėje. Jeigu pagal draudimo valstybės narės socialinės apsaugos sistemą taip pat užtikrinama šios išmokos apimama rizika, pagal Sąjungos teisėje ir nacionalinės teisės aktuose numatytas sutapties draudimo taisykles neleidžiama gauti kelių to paties pobūdžio išmokų, susijusių su tuo pačiu draudimo laikotarpiu [43].

69. Teisės aktų leidėjas pašalino visas dviprasmybes, priimdamas Reglamentą Nr. 883/2004, kurio 11 straipsnio 3 dalies e punkte, kuriame pakartojama Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punkto esmė, aiškiai numatyta, kad jame įtvirtinta kolizinė norma taikoma „nepažeidžiant kitų šio reglamento nuostatų, garantuojančių [nagrinėjamiems asmenims] išmokas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus“.

70. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, laikausi nuomonės, kad valstybės narės teisės aktai „nustoja galioję“ darbuotojui, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą, kai šis darbuotojas nebedalyvauja šios valstybės narės socialinės apsaugos sistemoje, neatsižvelgiant į tai, ar jis išlaiko pagal šią sistemą įgytas ar įgyjamas teises [44].

71. Todėl tai, kad L. Tolley buvo ir toliau draudžiama nuo senatvės rizikos Jungtinėje Karalystėje, nebuvo kliūtis nebetaikyti šios valstybės narės teisės, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą.

3. Dėl to, nuo kada Jungtinės Karalystės teisė nebetaikoma L. Tolley

72. Pagal Reglamento Nr. 574/72 10b straipsnį datą ir sąlygas, kuriomis valstybės narės teisės aktai nustoja galioti, nustato ši valstybė narė [45].

40 — Žr., be kita ko, 2005 m. liepos 7 d. Sprendimą *van Pommeren-Bourgondiën* (C-227/03, EU:C:2005:431, 34 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

41 — Visų pirma valstybėje narėje (arba paeiliui keliose valstybėse narėse) dirbantis asmuo joje paprastai įgyja teisę į pensiją, kurią išlaiko persikėlęs gyventi į kitą valstybę narę. Reglamento Nr. 1408/71 17a straipsnyje toks atvejis numatytas, nes jis taikomas asmenims, kuriems, taikant jų gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktus, suteikiama teisė į pensiją, mokėtiną pagal kitos valstybės narės teisės aktus.

42 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato F. Jacobs išvadą byloje *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1997:613, 65 punktas) ir generalinio advokato P. Cruz Villalón išvadą byloje *Stewart* (C-503/09, EU:C:2011:159, 47 punktas).

43 — Visų pirma žr. Reglamento Nr. 1408/71 12, 46a, 46b, 46c ir 76 straipsnius ir 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (OL L 74, 1972, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 83), 7–10a straipsnius.

44 — Taigi, kaip generalinis advokatas F. Jacobs pažymėjo savo išvadoje byloje *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1997:613, 54 punktas), „tai, kad [asmens paskutinės darbo vietos valstybės] teisės aktai nebetaikomi, nebūtinai reiškia ir paprastai nereiškia, kad šis asmuo kartu praranda teisę į tolesnį šios [išmokos, kurią gavo iš šios valstybės,] mokėjimą“.

45 — Šiuo klausimu žr. 2001 m. gegužės 3 d. Sprendimą *Komisija / Belgija* (C-347/98, EU:C:2001:236, 31 punktas).

73. Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“ 19 punkte iš esmės pripažįstama, kad šios valstybės narės teisės aktai nustoja galioję asmeniui, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą, pasibaigus paskutiniam iš šiame punkte išvardytų įvykių.

74. Kaip nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, pagal šio 19 punkto a papunktį šie teisės aktai nustojo galioti L. Tolley kitą dieną po jos gyvenamosios vietos perkėlimo į Ispaniją (t. y. 2002 m.).

75. Tačiau L. Tolley atstovas teigia, kad pagal minėto 19 punkto c papunkčio i dalį Jungtinės Karalystės teisės aktų nebetaikymo data atitinka kitą dieną, einančią po laikotarpio, kurį buvo mokama DLA dalis, susijusi su slauga, prasidėjusio prieš jai perkeliant gyvenamąją vietą, paskutinės dienos (t. y. 2007 m.). Šiuo klausimu jis tvirtina, kad L. Tolley 2002–2007 m. toliau gavo šią išmoką, nors vėliau ministras laikėsi nuomonės, kad pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus ji nebeturi teisės į ją už šį laikotarpį.

76. Kaip ir Komisija, manau, jog dėl to, kad data ir sąlygos, kuriomis valstybės narės teisės aktai nustoja galioti asmeniui, yra reglamentuojamos pagal šios valstybės narės vidaus teisę, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar L. Tolley situacijai taikomas Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnio a punktas, ar VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“ 19 punkto c papunkčio i dalis.

E – *DLA dalies, susijusios su slauga, išlaikymas pagal Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnio 1 dalį ir (arba) 22 straipsnio 1 dalies b punktą (trečiasis klausimas)*

1. Įvadinės pastabos

77. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar, nors Jungtinės Karalystės teisės aktai nustojo galioję L. Tolley, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 2 straipsnio f punktą, po to, kai ji perkėlė savo gyvenamąją vietą, ji turėjo teisę toliau gauti DLA dalį, susijusią su slauga, remdamasi šio reglamento 19 straipsnio 1 dalimi ir (arba) 22 straipsnio 1 dalies b punktu [46].

78. Jungtinės Karalystės ir Norvegijos vyriausybės, taip pat Komisija teigia, kad suinteresuotojo asmens situacija nepatenka į šių nuostatų taikymo sritį, ir iš esmės pateikia tokius argumentus:

— pirma, Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija tvirtina, kad L. Tolley neturi darbuotojo statuso, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas, kuriose nurodyti tik asmenys, vykdantys profesinę veiklą prašymo išlaikyti nagrinėjamos išmokos skyrimą padavimo metu, ir

— antra, Jungtinės Karalystės ir Norvegijos vyriausybių nuomone, Jungtinė Karalystė nėra „kompetentinga valstybė“, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas [47]. Ši sąvoka reiškia valstybę narę, kurios teisės aktai taikomi dėl kolizinių normų, įtvirtintų Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalyje tuo laikotarpiu, kuriuo prašoma išlaikyti nagrinėjamą išmoką, t. y. kaip nurodo minėtos vyriausybės, Ispaniją, o ne valstybę, kurios teisės aktai buvo taikomi tuo metu, kai buvo prašoma skirti šią išmoką.

46 — Teisingumo Teismas Sprendime *da Silva Martins* (2011 m. birželio 30 d. Sprendimas (C-388/09, EU:C:2011:439)) jau pareiškė savo poziciją dėl galimybės eksportuoti išmokas, kuriomis buvo siekiama apimti slaugos riziką ir kurias asmuo pradėjo gauti iš pirmosios valstybės narės institucijos po to, kai perkėlė savo gyvenamąją vietą į antrąją valstybę narę. Tačiau jis šį klausimą nagrinėjo atsižvelgdamas ne į Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnio 1 dalį ar 22 straipsnio 1 dalies b punktą, bet į šio reglamento 27 ir 28 straipsnius. Tačiau pastarosios nuostatos, kurios taikomos „pensijų gavėjams“, neapima L. Tolley situacijos. Iš tiesų ji negavo nei pensijos, nei rentos nei pagal Jungtinės Karalystės teisę, nei pagal Ispanijos teisę.

47 — Atrodo, kad per posėdį šią poziciją palaikė ir Komisija (žr. šios išvados 54 išnašą).

79. Jeigu šie argumentai būtų paneigti, reikėtų nustatyti, ar pagal šio reglamento 19 straipsnio 1 dalį ir (arba) 22 straipsnio 1 dalies b punktą valstybei narei draudžiama dėl tolesnio ligos išmokos gavimo nustatyti gyvenimo šalyje sąlygą. Tada, atsakius į šį klausimą teigiamai, reikėtų įvertinti pasekmes, susijusias su išankstinio leidimo perkelti šios išmokos gavėjo gyvenamąją vietą nebuvimu.

80. Prieš analizuojant šiuos klausimus man atrodo naudinga pabrėžti, kad šiomis nuostatomis vienodai reglamentuojamos ligos išmokos *stricto sensu* ir išmokos, kuriomis siekiama apimti slaugos riziką ir kurios, skirtingai nei pirmosios išmokos, skirtos mokėti ilgą laiką [48]. Taigi aiškinant šias nuostatas bendrai atsižvelgiama į šių dviejų rūšių išmokas.

81. Prireikus teisės aktų leidėjas turėtų Reglamentą Nr. 1408/71 papildyti nuostatomis, kuriomis būtų konkrečiai reglamentuotos išmokos, kuriomis siekiama apimti slaugos riziką, jeigu jis norėtų šioms išmokoms taikyti ypatingą sistemą, atsižvelgdamas, be kita ko, į su tuo susijusius finansinius aspektus.

2. Dėl Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnio ir 22 straipsnio 1 dalies b punkto atitinkamos taikymo srities

82. Kaip Teisingumo Teismas konstatavo Sprendime *von Chamier-Glisczinski* [49], Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnyje ir 22 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos skirtingos situacijos, todėl šiomis nuostatomis siekiama skirtingų tikslų.

83. Šio reglamento 22 straipsnio (kurio antraštėje nurodytas „sugrįžimas ar persikėlimas gyventi į kitą valstybę narę ligos ar motinystės išmokų mokėjimo metu“) 1 dalies b punktas susijęs su asmens, kuris perkelia savo gyvenamąją vietą į kitą valstybę narę iš valstybės narės, kurioje pradėjo gauti ligos ar motinystės išmoką, situacija. Pagal šią nuostatą šiai išmokai išlaikyti nustatyta sąlyga – kompetentingos pirmosios valstybės narės institucijos leidimas.

84. Tačiau pagal minėto reglamento 19 straipsnį („Gyvenimas valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė – Bendrosios taisyklės“), kuriame tokia sąlyga nenumatyta, mano nuomone, šią išmoką savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje leidžiama gauti tik darbuotojui, kuris tuo metu, kai šios išmokos prašo, jau gyvena kitoje valstybėje narėje ar ten dirba [50].

85. Šis aiškinimas visų pirma išplaukia sistemiškai aiškinant tą patį reglamentą. Iš tiesų, jeigu jo 19 straipsnis būtų taikomas, kai darbuotojas pradėtų gauti nagrinėjamą išmoką prieš persikeldamas gyventi kitur, t. y. tokiu atveju, kurį apima ir Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktas, pastarojoje nuostatoje numatyta leidimo sąlyga taptų neveiksminga.

86. Kadangi L. Tolley pradėjo gauti DLA dalį, susijusią su slauga, kai dar gyveno Jungtinėje Karalystėje, jos situaciją reikia išnagrinėti atsižvelgiant tik į šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą.

48 — Žr. šios išvados 53 punktą.

49 — 2009 m. liepos 16 d. sprendimas (C-208/07, EU:C:2009:455, 46 punktas).

50 — 2009 m. liepos 16 d. Sprendime *von Chamier-Glisczinski* (C-208/07, EU:C:2009:455, 44–46 punktai) Teisingumo Teismas, nepareikšdamas pozicijos dėl atitinkamai Reglamento Nr. 1408/71 19 straipsnio 1 dalies ir 22 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo srities atribojimo, konstatavo, jog tai, kad ieškovė persikėlė gyventi į Vokietiją iš Austrijos, kai Vokietijoje dar gavo ligos išmokas, kurias prašė eksportuoti, veikiau reiškė, kad taikytina antroji iš šių nuostatų.

3. Dėl sąvokos „darbuotojas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą

87. Trečiojo klausimo pirmoje dalyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar asmuo, kurio situacija yra tokia kaip L. Tolley, turi darbuotojo statusą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalį, todėl jis patenka į šios nuostatos taikymo asmenų atžvilgiu sritį.

88. Kaip nurodo L. Tolley atstovas, darbuotojo sąvokos taikymo sritis visose šio reglamento nuostatose vienoda. Todėl, kadangi ji atitinka darbuotojo sąvokos apibrėžtį pagal minėto reglamento 1 straipsnio a punktą, ją reikia laikyti darbuotoja ir pagal to paties reglamento 22 straipsnio 1 dalį.

89. Tačiau Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija teigia, kad darbuotojo sąvoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 19–22 straipsnius, turi atskirą reikšmę. Ši sąvoka reiškia tik tuos darbuotojus, kurie dirbo tuo metu, kai prašė skirti nagrinėjamas išmokas remdamiesi viena iš šių nuostatų.

90. Man atrodo, kad pastarieji argumentai neatitinka Sprendimo *Pierik*[51], iš kurio matyti, kad minėto reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkte daroma nuoroda į darbuotoją šios nuostatos taikymo srities nesiekiama apriboti vien aktyviais darbuotojais, neapimant neaktyvių darbuotojų.

91. Be to, kadangi darbuotojo sąvoka apibrėžta to paties reglamento 1 straipsnio a punkte, mano nuomone, teisės aktų leidėjas, vartodamas šią frazę kitose reglamento nuostatose, norėjo nurodyti asmenis, kuriems taikoma ši apibrėžtis. Priešingai, kaip pažymi L. Tolley atstovas, jeigu teisės aktų leidėjas būtų norėjęs konkrečiai įvardyti veiklą vykdančius darbuotojus, jis būtų vartojęs kitokią terminologiją[52].

92. Todėl laikausi nuomonės, kad jeigu L. Tolley turi darbuotojo statusą pagal šio reglamento 1 straipsnio a punktą, tai ji turi šį statusą ir pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą.

93. Šios išvados nepaneigia Jungtinės Karalystės, Norvegijos vyriausybių ir Komisijos argumentas, kad skirtumas tarp, pirma, darbuotojų (kurių situacija reglamentuojama Reglamento Nr. 1408/71 19–22 straipsniuose, esančiuose šio reglamento III antraštinės dalies 1 skyriaus 2 skirsnyje) ir, antra, bedarbių (apie kuriuos kalbama šio reglamento 25 straipsnyje, esančiame šio skyriaus 3 skirsnyje) prarastų bet kokią prasmę, jeigu darbuotojais būtų laikomi asmenys, galutinai nutraukę profesinę veiklą.

94. Šiuo klausimu pažymiu, kad jeigu L. Tolley nebūtų laikoma darbuotoja, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 19–22 straipsnius, jai nebūtų taikoma nė viena iš to paties bylai reikšmingų reglamento III antraštinės dalies 1 skyriaus nuostatų. Iš tiesų jos nebūtų galima laikyti pensijos gavėja, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 III antraštinės dalies 1 skyriaus 4 ir 5 skirsnius. Mano nuomone, šio reglamento 19–22 straipsnius reikėtų taikyti situacijoms, kurios nėra reglamentuotos šio skyriaus 3–5 skirsniuose esančiomis specialiosiomis nuostatomis. Taip būtų nepaisant to, kad dėl tokio taikymo būtų galimas ligos išmokos eksportas asmens, kurio situacija yra tokia pat kaip L. Tolley, naudai, nors, jei taikytina, kitų kategorijų ekonomiškai neaktyvūs asmenys šios išmokos negalėtų eksportuoti.

51 — 1979 m. gegužės 31 d. sprendimas (182/78, EU:C:1979:142, 7 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nedarė skirtumo pagal tai, ar darbuotojas visą profesinę veiklą nutraukė galutinai, ar laikinai.

52 — Taigi Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytas „pagal darbo sutartį dirbantis asmuo“ ir „savarankiškai dirbantis asmuo“.

4. Dėl sąvokos „kompetentinga valstybė“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą

a) Problemos apžvalga

95. Nagrinėjant trečiojo klausimo antrą dalį pirmiausia reikia išsiaiškinti, ką reiškia Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punkto sąvoka „kompetentinga valstybė“, ir šiuo tikslu patikslinti šios nuostatos ir šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkto sąveiką.

96. Šioje byloje keliamas klausimas, ar tokiu atveju kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kompetentinga valstybė, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą, reiškia valstybę, kurios teisės aktai taikytini, darbuotojui perkėlus savo gyvenamąją vietą, ar valstybę, pagal kurios teisės aktus buvo įgytos teisės į ligos išmoką.

97. Jungtinės Karalystės ir Norvegijos vyriausybės pritaria pirmajai iš šių alternatyvų. Kadangi Ispaniją reikia laikyti kompetentinga valstybe [53], Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktas, kuriame kalbama apie darbuotojus, gyvenančius kitoje valstybėje narėje nei kompetentinga valstybė, netaikomas [54].

98. Iš tiesų toks požiūris reikštų, kad pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą asmeniui, nutraukusiam visą profesinę veiklą, neleidžiama gauti savo paskutinės darbo vietos valstybėje narėje įgytų ligos išmokų, perkėlus gyvenamąją vietą į kitą valstybę narę. Taigi dėl minėto reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkto jo 22 straipsnio 1 dalies b punktas būtų taikomas tik darbuotojams, kurie dirbo tuo metu, kai persikėlė gyventi į kitą valstybę narę.

99. L. Tolley atstovas palaiko antrąją iš šių alternatyvų. Taigi šio reglamento 13 straipsnio 1 dalies f punktas neturėtų poveikio darbuotojo, nutraukusio visą profesinę veiklą, teisei toliau gauti ligos išmokas, kurias jis pradėjo gauti valstybėje narėje po to, kai perkėlė gyvenamąją vietą į kitą valstybę narę.

100. Dėl toliau nurodytų priežasčių mane įtikina pastarasis požiūris.

b) Pažodinis aiškinimas

101. Aiškinant Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio o punkto i papunktį ir q punktą kartu, „kompetentinga valstybė“, be kita ko, reiškia valstybę narę, kurioje yra institucija, kurioje darbuotojas buvo apdraustas „prašymo gauti išmoką pateikimo metu“ [55].

102. Mano nuomone, pagal šią apibrėžtį „kompetentinga valstybė“, kuri nurodyta šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkte, reiškia valstybę, kuri pagal II antraštinės dalies nuostatas buvo kompetentinga *teisės į išmokas, kurias prašoma eksportuoti, įgijimo metu*. Šioje byloje tai yra Jungtinė Karalystė, nes L. Tolley prašymą skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamą išmoką pateikė likus keleriems metams, iki ji persikėlė gyventi į Ispaniją.

53 — Kaip nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, ji būtų laikoma tokia iškart kitą dieną L. Tolley įsikūrus joje (žr. šios išvados 74 punktą).

54 — Atrodo, kad per posėdį Komisija laikėsi tokio pat požiūrio, teigdama, kad Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punkte kalbama tik apie ekonomiškai aktyvius asmenis, o ekonomiškai neaktyviems asmenims taikomi jų gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktai.

55 — Taip pat nurodyta valstybė narė, kurioje yra „įstaig[a], kurioje atitinkamas asmuo turi ar turėtų teisę į išmokas, jeigu jis <…> gyventų valstybės narės teritorijoje, kurioje yra ši įstaiga“.

103. Norėdamas patvirtinti šį aiškinimą, pirmiausia noriu pažymėti, kad panašus laiko aspektas su sąvoka „kompetentinga valstybė“ siejamas atsižvelgiant į kitą šio reglamento nuostatą, t. y. jo 71 straipsnio 1 dalies a punktą [56]. Kaip matyti iš Sprendimo *Adanez-Vega* [57], ši sąvoka reiškia valstybę, kuri buvo kompetentinga tuo metu, kai suinteresuotasis asmuo *pastarąjį kartą dirbo*.

104. Be to, mano supratimu, kadangi Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“ 20 punkte numatyta, jog „tai, kad asmeniui buvo pradėti taikyti kitos valstybės narės teisės aktai, numatyti šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punkte, <…> netrukdo“, be kita ko, „taikyti jam Jungtinės Karalystės kaip kompetentingos valstybės nuostatas, susijusias su pagal darbo sutartį dirbančiais arba savarankiškai dirbančiais asmenimis, nurodytais šio reglamento III dalies 1 skyriuje [dėl ligos ir motinystės išmokų] <…> jeigu jis ir toliau laikomas pagal darbo sutartį dirbančiu arba savarankiškai dirbančiu asmeniu ir, turėdamas šį statusą, paskutinį kartą buvo apdraustas pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus“.

105. Iš šio punkto matyti, kad Jungtinė Karalystė pripažįsta galimybę išlikti kompetentinga valstybė, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 III antraštinės dalies 1 skyrių, net jeigu šios valstybės narės teisės aktai darbuotojui nustoja galioti, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą. Mano nuomone, minėtame punkte konstatuojama, kad ši nuostata netrukdo taikyti šio reglamento III antraštinės dalies nuostatų, susijusių su įgytų teisių išlaikymu, tarp kurių yra 22 straipsnio 1 dalies b punktas.

106. Galiausiai išlaikant teisę gauti ligos išmoką pinigais, gaunamą iš valstybės narės, net jei dėl jos gavėjo persikėlimo gyventi į kitą valstybę narę pasikeičia taikytini teisės aktai, susiklosto situacija, kuriai nuo šiol taikomas Reglamentas Nr. 883/2004. Iš tiesų šiame reglamente nėra konkrečios nuostatos, kurioje būtų numatytas analogiškas ligos išmokų gavimo išlaikymas kaip Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punkte. Tačiau jo 7 straipsnyje yra nuostata, susijusi su gyvenamosios vietos taisyklių atsisakymu, apimanti visas socialinės apsaugos išmokas pinigais (o ne vien išvardytąsias Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnyje).

107. Be to, priešingai, nei teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė, šis aiškinimas neprieštarauja Sprendimui *Kuusijärvi* [58]. Iš tiesų, kvalifikavęs toje byloje nagrinėtą išmoką kaip šeimos (o ne ligos) išmoką, Teisingumo Teismas priėmė sprendimą ne dėl Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punkto, o jo 73 ir 74 straipsnių aiškinimo [59]. Tačiau šios nuostatos nėra susijusios su išmokos, kurią darbuotojas pradėjo gauti prieš perkeldamas savo gyvenamąją vietą, gavimo išlaikymu [60].

c) Teleologinis aiškinimas

108. Pirmiau pateiktą pažodinį aiškinimą patvirtina teleologinis Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punkto aiškinimas.

56 — Reglamento Nr. 1408/71 71 straipsnio 1 dalies a punkte iš esmės numatyta, kad bedarbis pasienio darbuotojas, kuris paskiausiai dirbo pagal darbo sutartį gyvendamas „valstybės narės, kitos nei kompetentinga valstybė, teritorijoje“, gauna nedarbo išmokas iš kompetentingos įstaigos (jeigu jis yra dalinis bedarbis arba juo tapo atsitiktinai) arba iš savo gyvenamosios vietos įstaigos (jeigu jis yra visiškas bedarbis).

57 — 2004 m. lapkričio 11 d. sprendimas (C-372/02, EU:C:2004:705, 29 punktas).

58 — 1998 m. birželio 11 d. sprendimas (C-275/96, EU:C:1998:279).

59 — 1998 m. birželio 11 d. Sprendimas *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1998:279, 71 punktas).

60 — Be to, Reglamento Nr. 1408/71 73 straipsnyje nurodyta ne „kompetentinga valstybė“, o valstybė narė, kurios teisės aktai taikomi darbuotojui.

109. Dar prieš priimant minėto reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą Reglamentu (EEB) Nr. 2195/91 [61], Teisingumo Teismas Sprendime *Ten Holder* [62] konstatavo, kad nesant nuostatos, kuria būtų konkrečiai reglamentuojami teisės aktai, taikytini darbuotojams, kurie nutraukia profesinę veiklą valstybėje narėje ir nevyksta dirbti į kitą valstybę narę, pagal to paties reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punktą šiems darbuotojams ir toliau taikomi jų paskutinės darbo vietos valstybės narės teisės aktai.

110. Vėliau Teisingumo Teismas apribojo šią išvadą atvejais, kai darbuotojas visą profesinę veiklą nutraukia tik laikinai [63]. Todėl asmens, kuris galutinai nustojo dirbti, situacijai nebetaikoma nė viena iš Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje įtvirtintų kolizinių normų [64].

111. Priimdamas Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies f punktą, teisės aktų leidėjas siekė panaikinti suformulavus šią teismo praktiką nustatytą spragą [65]. Šiuo tikslu jis nutarė darbuotojui, galutinai arba laikinai [66] nusprendusiam nutraukti visą profesinę veiklą, taikyti jo gyvenamosios vietos valstybės narės teisę.

112. Jeigu ši valstybė narė būtų laikoma kompetentinga valstybe, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą, šis darbuotojas nebepatektų į šios nuostatos taikymo sritį. Iš tiesų jis negyventų „valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė narė“ [67].

113. Pirma, kadangi tokia pasekmė neatitiktų Reglamentu Nr. 1408/71 įtvirtinto įgytų teisių išlaikymo principo [68], abejoju, ar teisės aktų leidėjas jos siekė. Be to, nė viena šio reglamento nuostata ar parengiamieji darbai neleidžia manyti, kad teisės aktų leidėjas, priimdamas šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą, ketino sutrukdyti taikyti to paties reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą neaktyvių darbuotojų situacijai.

114. Antra, jeigu ligos išmokos pinigais gavėjas netektų šios išmokos persikėlęs gyventi į kitą valstybę narę, jam būtų faktiškai kliudoma persikelti ten gyventi, nebent jis nutrauktų gydymą. Mano nuomone, tokia pasekmė neatitiktų darbuotojų judumo tikslo, kurio siekiama tuo pačiu reglamentu ir SESV 48 straipsniu [69].

115. Trečia, mano palaikomas aiškinimas atitinka kitas Reglamento Nr. 1408/71 nuostatas, kurios patvirtina teisės aktų leidėjo valią stengtis neperkelti tam tikrų ligos išmokų išlaidų asmens gyvenamosios vietos valstybei narei, kurioje jis niekada nedirbo. Visų pirma šio reglamento 28 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jeigu pensininkas, gaunantis pensiją pagal valstybės narės teisės aktus, neturi teisės į ligos išmokas pagal savo gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktus, jis vis vien gauna šias išmokas iš pirmosios valstybės narės įstaigos, jeigu turėtų į jas teisę, jei ten gyventų.

61 — 1991 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas Nr. 1408/71 ir Reglamentas Nr. 574/72 (OL L 206, 1991, p. 2).

62 — 1986 m. birželio 12 d. sprendimas (302/84, EU:C:1986:242, 15 punktas).

63 — Žr. 1991 m. vasario 21 d. Sprendimą *Noij* (C-140/88, EU:C:1991:64, 9 ir 10 punktai); 1991 m. vasario 21 d. Sprendimą *Daalmeijer* (C-245/88, EU:C:1991:66, 12 ir 13 punktai) ir 1992 m. kovo 10 d. Sprendimą *Twomey* (C-215/90, EU:C:1992:117, 10 punktas).

64 — Šiomis aplinkybėmis pagal Reglamento Nr. 1408/71 II ir III antraštinių dalių nuostatas nedraudžiama tokioje situacijoje esančiam asmeniui taikyti jo gyvenamosios vietos valstybės narės teisės (žr. 1991 m. vasario 21 d. Sprendimą *Noij* (C-140/88, EU:C:1991:64, 15 punktas).

65 — Žr. Reglamento Nr. 2195/91 trečią konstatuojamąją dalį.

66 — Žr. 1998 m. birželio 11 d. Sprendimą *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1998:279, 40 punktas).

67 — Be to, jeigu darbuotojas valstybėje narėje nukentėtų nuo nelaimingo atsitikimo darbe arba susirgtų profesine liga, nutraukęs profesinę veiklą ir persikėlęs gyventi į kitą valstybę narę, jis netektų išmokų, kurias pirmoji valstybė narė moka įvykus nelaimingam atsitikimui darbe ar susirgus profesine liga pagal Reglamento Nr. 1408/71 55 straipsnio 1 dalies b punktą. Iš tiesų šioje nuostatoje, kaip ir šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkte, kalbama apie darbuotoją, „kuris, įgijęs teisę gauti kompetentingos įstaigos mokamas išmokas, gavo tos įstaigos leidimą sugrįžti į valstybės narės, kurioje jis gyvena, teritoriją arba persikelti gyventi į kitos valstybės narės teritoriją“.

68 — Žr. Reglamento Nr. 1408/71 šeštą konstatuojamąją dalį.

69 — Žr. Reglamento Nr. 1408/71 pirmą ir antrą konstatuojamąsias dalis.

d) Išvada

116. Atsižvelgdamas į visus pateiktus argumentus, laikausi nuomonės, kad kompetentinga valstybė, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą, reiškia valstybę narę, pagal kurios teisės aktus buvo įgyta teisė, kurią prašoma išlaikyti pagal šią nuostatą. Taigi, nors Jungtinės Karalystės teisės aktai ir nebebūtų taikomi L. Tolley po to, kai ji perkėlė savo gyvenamąją vietą, todėl pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą jai buvo taikoma Ispanijos teisė, Jungtinė Karalystė ir toliau būtų kompetentinga valstybė, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą, kiek tai susiję su DLA dalies, susijusios su slauga, tolesniu gavimu.

5. Dėl gyvenimo šalyje sąlygų neteisėtumo

117. Norint atsakyti į trečiojo klausimo antrą dalį, dabar reikia nustatyti, ar pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą draudžiama tokia gyvenimo šalyje sąlyga, kaip numatytoji Jungtinės Karalystės teisės aktuose.

118. Šiuo klausimu Jungtinės Karalystės vyriausybė teigia, jog net darant prielaidą, kad ši valstybė narė būtų kompetentinga valstybė, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kaip tai matyti iš šios nuostatos teksto, tai būtų taikoma tik jeigu darbuotojas tenkintų šios valstybės narės reikalaujamas teisės į išmokas turėjimo sąlygas. Jungtinė Karalystė šiai teisei yra nustačiusi gyvenimo šalyje sąlygą, kurios teisėtumas yra ginčijamas pagrindinėje byloje.

119. Tokiam argumentui negalima pritarti. Iš tiesų, kaip generalinis advokatas F. Jacobs pažymėjo savo išvadoje byloje *Kuusijärvi*, „jeigu [Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktu suteikta teisė] galėtų būti paneigta nacionalinėje teisėje nustatyta gyvenimo šalyje sąlyga, ši nuostata visiškai netektų prasmės“ [70].

120. Atsižvelgiant į tai, mano nuomone, pagal Sąjungos teisę kompetentingai valstybei, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nedraudžiama iš naujo įvertinti, kiek tai numatyta jos vidaus teisėje, teisę į išmoką ar jos sumą atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip gyvenimo lygis gyvenamosios vietos valstybėje ar suinteresuotojo asmens poreikių raida. Tačiau iš šio asmens šios teisės negalima atimti remiantis vien tuo, kad jis gyvena kitoje valstybėje narėje.

6. Dėl leidimo nebuvimo pasekmių

121. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą ligos išmokos pinigais gavėjas turi teisę toliau gauti šią išmoką tik jeigu šiuo tikslu iš kompetentingos įstaigos gavo leidimą. Tačiau iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad L. Tolley neprašė ir juo labiau negavo tokio leidimo iš kompetentingos Jungtinės Karalystės įstaigos. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad, jeigu ji būtų pateikusi tokį prašymą, jis būtų buvęs patenkintas [71]. Iš tiesų pagal šio reglamento 22 straipsnio 2 dalį galimybė atsisakyti išduoti leidimą ribojama konkrečiais atvejais, kai „nustatoma, kad atitinkamo asmens persikėlimas gali pakenkti jo sveikatai arba gydymo kursui“, tačiau L. Tolley atvejis nėra toks.

70 — Išvada byloje *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1997:613, 65 punktas). Priešingai, nei teigia Jungtinės Karalystės vyriausybė, Teisingumo Teismas neatmetė tokio požiūrio (žr. šios išvados 107 punktą). Pagal analogiją taip pat žr. 1996 m. birželio 30 d. Sprendimą *Vaassen-Göbbels* (61/65, EU:C:1966:39, p. 399) ir generalinio advokato M. Darmon išvadą byloje *Newton* (C-356/89, EU:C:1991:98, 23 punktas).

71 — Konstatuoju, kad, tuo remdamasis, *Upper tribunal* (Aukštesnysis teismas) nusprendė, kad L. Tolley, perkeldama savo gyvenamąją vietą, turi teisę eksportuoti DLA dalį, susijusią su slauga, net ir neturėdama šiuo tikslu išduoto leidimo (*Secretary of State for Work and Pensions v LT (DLA)* [2012] UKUT 282 (AAC), 88 ir 89 punktai).

122. Taigi, vis dar analizuojant trečiojo klausimo antrą dalį, trečia, reikia įvertinti, ar leidimo nebuvimas neleidžia taikyti minėto reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkto, net jeigu leidimo nebuvo galima atsisakyti išduoti, jeigu jo būtų buvę paprašyta.

123. Reglamente Nr. 1408/71 nenumatyta taikytina sankcija, jeigu, nesant nė vienos aplinkybės, dėl kurios kompetentinga valstybė narė galėtų atsisakyti išduoti leidimą, suinteresuotasis asmuo neturi leidimo administraciniu požiūriu.

124. Šiuo klausimu manau, kad vertėtų atidžiau išanalizuoti šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos leidimo sąlygos tikslus. Mano supratimu, to paties reglamento 22 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad šia sąlyga siekiama išvengti neproporcingų išlaidų išmoką turinčiai mokėti valstybei, jeigu jos gavėjas išvyksta į kitą valstybę narę, kurioje jo sveikatos būklė gali pablogėti arba kurioje galėtų būti pakenkta jo gydymui, todėl pirmajai valstybei narei padidėtų išlaidos [72].

125. Tačiau toks aiškinimas, kad, nesant šiuo tikslu išduoto leidimo, darbuotojas turėtų teisę toliau gauti išmoką, jeigu jo persikėlimas nepakenktų jo sveikatos būklei ar gydymui, galėtų neleisti pasiekti šio tikslo. Iš tiesų toks aiškinimas galėtų paskatinti darbuotoją perkelti gyvenamąją vietą, nesikreipus leidimo ar jo negavus, nors vėliau galėtų paaiškėti, kad šis persikėlimas gali pakenkti jo sveikatos būklei ar gydymui.

126. Šiomis aplinkybėmis pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2 dalį valstybės narės negali būti įpareigotos taikyti darbuotojui šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkto, jeigu prieš darbuotojui perkeliant savo gyvenamąją vietą į kitą valstybę narę šiuo tikslu nėra gautas leidimas [73].

127. Tačiau primenu, kad Reglamentu Nr. 1408/71 koordinuojamos nacionalinės socialinės apsaugos sistemos, bet jos nesuderinamos [74]. Šiuo požiūriu, kadangi šiame reglamente nenumatytos jo 22 straipsnio 1 dalies b punkte numatyto leidimo nebuvimo pasekmės, valstybėms narėms net ir tokiu atveju leidžiama pagal savo nacionalinės teisės aktus suteikti galimybę eksportuoti šioje nuostatoje numatytas išmokas [75]. Juo labiau kad toks pripažinimas, suteikiant darbuotojams migrantams platesnę apsaugą nei numatytoji reglamentu, padėtų siekti tikslo lengvinti laisvą darbuotojų judėjimą [76].

V – Išvada

128. Atsižvelgdamas į visa tai, kas nurodyta pirmiau, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. Tokia išmoka kaip *Disability Living Allowance* (neįgaliųjų pragyvenimo pašalpa) dalis, susijusi su slauga, yra ligos išmoka, kaip tai suprantama pagal 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš

72 — Šis argumentas atrodo labai svarbus, jeigu valstybė narė, turinti mokėti nagrinėjamą išmoką (t. y. kompetentinga valstybė, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies b punktą), taip pat yra kompetentinga valstybė pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas kolizines normas, todėl apskritai ji turėtų padengti sveikatos draudimo išlaidas, susijusias su suinteresuotojo asmens sveikatos būklės pablogėjimu. Vis dėlto taip būtų ir tuo atveju, jeigu valstybė narė, turinti mokėti šią išmoką, pagal šias kolizines normas nebebūtų kompetentinga valstybė. Iš tiesų tokiu atveju valstybė, privalanti mokėti šią išmoką, pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą turėtų ir toliau ją mokėti ilgesnį laikotarpį.

73 — Pagal analogiją dėl Reglamento Nr. 1408/71 22 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytos išankstinio leidimo sąlygos žr. 2003 m. spalio 23 d. Sprendimą *Inizan* (C-56/01, EU:C:2003:578, 24 punktas).

74 — Žr., be kita ko, 2010 m. spalio 14 d. Sprendimą *van Delft ir kt.* (C-345/09, EU:C:2010:610, 99 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

75 — Pagal analogiją žr. 2008 m. gegužės 20 d. Sprendimą *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290, 27–31 punktai).

76 — Šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 12 d. Sprendimą *Hudzinski ir Wawrzyniak* (C-611/10 ir C-612/10, EU:C:2012:339, 57 punktas).

dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97, iš dalies pakeistu 2001 m. birželio 5 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1386/2001, 4 straipsnio 1 dalies a punktą.

2. Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir išdėstyto nauja redakcija Reglamentu Nr. 118/97, iš dalies pakeistu Reglamentu Nr. 1386/2001, 13 straipsnio 2 dalies f punktą reikia aiškinti taip, kad asmeniui nebetaikomi valstybės narės teisės aktai, jeigu jis pagal šios valstybės narės teisę nebedalyvauja jos socialinės apsaugos sistemoje. Tas pats taikytina ir tuo atveju, jeigu šis asmuo tebėra draudžiamas nuo senatvės rizikos pagal šios valstybės narės teisę, t. y. jis turi teisę į senatvės pensiją, jeigu, būdamas teisės aktuose nustatyto pensinio amžiaus, tenkina įmokų mokėjimo sąlygas.

Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos aplinkybes, turi nustatyti, nuo kada Jungtinės Karalystės teisės aktai nustoja galioti, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies f punktą, remiantis minėto reglamento VI priedo antraštės „Jungtinė Karalystė“ 19 punkte nustatytais kriterijais.

3. Asmuo, kuriam nebetaikomi valstybės narės teisės aktai ir pagal Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir išdėstyto nauja redakcija Reglamentu Nr. 118/97, iš dalies pakeistu Reglamentu Nr. 1386/2001, 13 straipsnio 2 dalies a–e punktus nepradedami taikyti kitos valstybės narės teisės aktai ir kuriam dėl to pagal šios nuostatos f punktą taikomi jo gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktai, pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punktą ir šioje nuostatoje numatyta tvarka vis dėlto turi teisę toliau gauti ligos išmokas, kurias jis pradėjo gauti iš pirmosios valstybės narės įstaigos prieš perkeldamas gyvenamąją vietą į antrąją valstybę narę.

4. Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir išdėstyto nauja redakcija Reglamentu Nr. 118/97, iš dalies pakeistu Reglamentu Nr. 1386/2001, 1 straipsnio a punkte apibrėžta „pagal darbo sutartį dirbančio asmens ir savarankiškai dirbančio asmens“ sąvoka, vartojama, be kita ko, šio reglamento 22 straipsnio 1 dalies b punkte, apima asmenį, nutraukusį visą veiklą pagal darbo sutartį ar savarankišką veiklą, jeigu šis asmuo pagal šio reglamento 1 straipsnio a punktą yra apdraustas privalomuoju arba neprivalomuoju draudimu bent nuo vienos rizikos, kurią apima bendroji ar specialioji socialinės apsaugos sistema, neatsižvelgiant į darbo santykių egzistavimą.

5. Pagal Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir išdėstyto nauja redakcija Reglamentu Nr. 118/97, iš dalies pakeistu Reglamentu Nr. 1386/2001, 22 straipsnio 1 dalies b punktą valstybei narei draudžiama dėl ligos išmokos pinigais tolesnio mokėjimo nustatyti tokią gyvenimo šalyje sąlygą kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.

6. Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto ir išdėstyto nauja redakcija Reglamentu Nr. 118/97, iš dalies pakeistu Reglamentu Nr. 1386/2001, 22 straipsnio 1 dalies b punktą ir 2 dalį reikia aiškinti taip, kad asmuo, kuris nutraukė visą veiklą pagal darbo sutartį ar savarankišką veiklą ir valstybėje narėje pradėjo gauti ligos išmokas pinigais prieš perkeldamas savo gyvenamąją vietą į kitą valstybę narę, po šio persikėlimo išlaiko teisę gauti šias išmokas iš pirmosios valstybės narės įstaigos tik jeigu šiuo tikslu gavo leidimą.